

Europejski System Handlu Emisjami

Propozycja na okres 2021-2030

Stanowisko

sektora cementowego i sektorów energochłonnych

W lipcu 2015 Komisja Europejska przedstawiła propozycję nowelizacji Europejskiego Systemu Handlu Emisjami (EU ETS) Na okres post 2020. Propozycja jest obecnie procedowana w Parlamencie Europejskim. Głosowanie w Komisji ITRE (przemysł) jest zaplanowane na 13 października, a w Komisji ENVI (środowisko) na 8 grudnia.

Producenci cementu i betonu tworzą istotny łańcuch dostaw w Europie, który w głównej mierze jest oparty na gospodarkach lokalnych. Sektor cementowy zatrudnia 44 800 pracowników oraz generuje roczny obrót w wysokości ok 17.5 mld €. W ramach własnych dostaw oraz wydatków od bezpośrednio i pośrednio zatrudnionych, przemysł generuje całkowitą wartość dodaną na poziomie 56 mld. € w krajach EU28 oraz tworzy ok 1.08 mln miejsc pracy.

Efekt mnożnikowy funkcjonowania przemysłu osiąga poziom 2.8. Oznacza to, że każde 1€ zainwestowane w sektor cementu i betonu generuje wartość dodaną 2.8 € do gospodarki.

Sektor cementowy, przez ostatnie 20 lat przeprowadził szereg kompleksowych inwestycji, które pozwoliły na redukcję emisji CO₂ z produkcji klinkieru. Z opracowanej Mapy Drogowej do roku 2050, wynika, że sektor cementowy może do roku 2050 ograniczyć emisję całkowitą CO₂ o kolejne 32% w porównaniu do roku 1990 oraz nawet do 80%, w przypadku wdrożenia na skalę przemysłową technologii wychwytywania i wykorzystywania CO₂. Produkt końcowy sektora czyli beton może mieć ogromny wkład w realizację celów w zakresie efektywności energetycznej oraz niskowęglowej gospodarki o obiegu zamkniętym (circular economy).

Sektor cementowy już w tej chwili ma duży udział w tworzeniu gospodarki o obiegu zamkniętym. 41% energii w piecach cementowych pochodzi z odpadów, które zastępują paliwa kopalne. Celem sektora jest uzyskanie udziału ciepła z paliw alternatywnych na poziomie 60% do roku 2050 (z czego 40% to biomasa), co pozwoli na redukcję zużycia paliw kopalnych (petcoke, węgiel) o ok 40%. Ponadto, końcowy produkt sektora czyli beton jest materiałem, który może być w 100% poddany recyklingowi, jako beton oraz w innych zastosowaniach takich jak podbudowa dróg. Z tego względu beton jest również istotnym czynnikiem w gospodarce o obiegu zamkniętym.

Sektory energochłonne, w tym cementowy, w UE są światowymi liderami w dostarczaniu technologii niskowęglowych do gospodarki. Jednak z drugiej strony sektory te funkcjonują w warunkach dużych problemów z konkurencją, powstałych w wyniku m.in. silnego kryzysu ekonomicznego. W roku 2015 produkcja cementu w krajach EU28 spadła o ok 37% w porównaniu do poziomu z roku 2007. Sektor cementowy jest ponadto, sektorem o bardzo wysokiej kapitał i energochłonności (koszty energii wynoszą do 30% kosztów operacyjnych).

Sektor cementowy w Europie jest zaangażowany w długoterminowe programy z zakresu odpowiedzialności społecznej, ekonomicznej i środowiskowej ale do realizacji tych celów niezbędna jest przewidywalność warunków prawnych, która pozwoli na realistyczne planowanie inwestycji w Europie.

Polityka Klimatyczna jest jedną z dziedzin, w których przemysł potrzebuje długofalowej stabilności warunków prawnych, co umożliwi utrzymanie konkurencyjności względem producentów spoza UE, którzy nie są obciążani kosztami emisji CO₂. W celu zapewnienia realizacji inwestycji w zakresie możliwości redukcyjnych niezbędna jest przewidywalność kosztów CO₂ zarówno w krótko jak i długookresowej perspektywie czasowej.

Jeżeli ceny emisji CO₂ mają być czynnikiem motywującym do inwestycji w gospodarkę niskoemisyjną, niezbędne jest uwzględnienie rzeczywistych możliwości redukcyjnych w przemyśle. Potencjał redukcyjny w sektorach takich jak sektor cementowy jest ograniczony przez tzw. emisje procesowe (które mogą stanowić do 70% emisji całkowitej). Takie emisje nie mogą być zredukowane. Wynika to, przede wszystkim, z ich charakterystyki i możliwości technologicznych. Jedyną możliwością ich redukcji jest ograniczanie produkcji. Należy więc przeanalizować rzeczywiste możliwości i cele redukcyjne dla poszczególnych sektorów. Pierwszym krokiem jest przygotowana przez przemysł Mapa Drogowa do roku 2050, dla której zastosowano realistyczne i osiągalne technologicznie założenia.

Z tej perspektywy, nowelizacja Europejskiego Systemu Handlu Emisjami (EU ETS) jest bardzo istotna, ponieważ, jeżeli nie zapewni docelowo odpowiedniej ochrony przed „wyciekami emisji” (Carbon Leakage) dla przemysłu, może zahamować rozwój gospodarczy oraz inwestycje w Europie.

Do ograniczenia ochrony przemysłu przed wyciekami emisji mogą doprowadzić dwie poniższe sytuacje: (i) jeżeli sektor cementowy nie zostanie zakwalifikowany jako narażony, po roku 2020, oraz gdy, (ii) najefektywniejsze instalacje będą miały arbitralnie ograniczoną ochronę przed wyciekami emisji poprzez wzrost kosztów bezpośrednich i pośrednich, wynikających m.in. z arbitralnego ograniczania ilości uprawnień bezpłatnych.

Jeżeli w wyniku nowelizacji Systemu na poziomie UE, jedna z powyższych sytuacji będzie miała miejsce, doprowadzi to do zwiększenia kosztów funkcjonowania sektorów przemysłowych, co spowoduje utratę ich konkurencyjności na rynku międzynarodowym, w warunkach której nie będą mogły funkcjonować. Sektory energochłonne, w odróżnieniu od sektora energetycznego nie mają możliwości przeniesienia kosztów emisji na klientów. W związku z tym, te koszty w znacznym stopniu wpłyną na dochód firm oraz na potencjał do zwrotu inwestycji. Spowoduje to, że zdecydowanie bardziej atrakcyjnymi miejscami do inwestycji i produkcji staną się kraje spoza UE.

W przeciwieństwie do niektórych opinii, System Handlu Emisjami może być efektywnym instrumentem dla realizacji długoterminowych celów klimatycznych, który pozwoli jednocześnie na rozwój przemysłowy UE. Konkluzje Rady z października 2014 mogą być wykorzystane jako ramy pod stworzenie takiego systemu. Przede wszystkim nie należy obciążać kosztami zarówno bezpośredniej jak i pośredniej emisji najbardziej efektywnych instalacji w ramach EU ETS, co pozwoli na powstrzymanie wycieku inwestycji.

W związku z powyższymi argumentami, **Członkowie Parlamentu Europejskiego powinni uwzględnić rolę przemysłu cementowego w gospodarce UE, w szczególności w odniesieniu do miejsc pracy oraz wartości dodanej w gospodarce.** Zapewnić stabilność warunków funkcjonowania przemysłu w przyszłości oraz, zagwarantować, że:

- Wszystkie sektory energochłonne pozostaną na liście narażonych na „wyciek emisji” oraz, że wszystkie instalacje otrzymają **bezpłatne uprawnienia oparte na ambitnym ale realistycznym benchmarku**, a wielkość alokacji będzie oparta na **aktualnej produkcji**. Sprawiedliwy rozdział powinien być podstawą w tworzeniu polityki. Miejsca pracy w jednym sektorze nie są mniej lub bardziej istotne niż w innych sektorach;
- Zapewniona jest odpowiednia alokacja dla sektorów energochłonnych, które są zagrożone „wyciekami emisji”, co będzie możliwe przypadku gdy **ilość uprawnień przeznaczonych na aukcję nie będzie wyższa niż 52% całkowitej ilości uprawnień w Systemie**;
- Nie będzie dalszych obciążeń dla sektorów w EU ETS. Cel redukcyjny na poziomie 43% oraz roczna redukcja emisji na poziomie 2.2% dla Fazy IV nie powinny być zwiększane;
- Wzmocnione zostanie wsparcie dla innowacji w sektorach energochłonnych, które zostanie rozszerzone na wszystkie technologie niskoemisyjne, takie jak np.: wychwytywanie i wykorzystanie CO₂ (CCU). Fundusz na innowacje powinien być tworzony jedynie z uprawnień przeznaczonych na aukcje.

Spełnienie powyższych warunków oraz odpowiednia alokacja dla sektorów energochłonnych pozwoli na istotną redukcję obciążeń dla tych sektorów, oraz utrzymanie efektywnej ochrony przed „wyciekami emisji” dla całego łańcucha dostaw w przemyśle, jak również umożliwienie inwestycji w technologie niskowęglowe.